

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
Közigazgatás-tudományi Doktori Iskola

TÉZISFÜZET

Józsa Attila

**A városfejlesztés magyarországi és romániai tervezési
eszközeinek összehasonlító elemzése az erdélyi Barót város
fejlesztési tervei tükrében**

című doktori (PhD) értekezéshez

Témavezető: Dr. Bajnai László PhD

Budapest, 2022

TARTALOMJEGYZÉK

1. A DOLGOZAT TÉMÁJA	3
2. A KUTATÁS HIPOTÉZISEI.....	7
3. A KUTATÁS MÓDSZERTANA	8
4. AZ ÉRTEKEZÉS EREDMÉNYEINEK AZ ÖSSZEFOGLALÁSA.....	9
5. ÚJ TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK.....	20

1. A DOLGOZAT TÉMÁJA

A disszertáció témája a településfejlesztés tervezésének módszertana és eszköztára Romániában és Magyarországon, amit Barót város településfejlesztési terveinek tükrében elemzek.

Az értekezésben Barót város hivatalos településfejlesztési tervét, valamint annak általam tovább gondolt és továbbfejlesztett változatát esettanulmányként vizsgáljuk meg romániai településfejlesztési esettanulmányként, és ennek a konkrét példának a tükrében végezzük el a településfejlesztési tervek készítésére vonatkozó romániai és a magyarországi szabályozás összehasonlító elemzését. Ezáltal négy szempontú elemzés kerül alkalmazásra a dolgozatban, amelyben a két európai uniós tagállam településfejlesztési tervezési módszertanának és eszköztárának számtalan hasonlóságával, de ugyanakkor jelzetős különbségeivel is szembesülve, a településfejlesztés néhány alapvető kérdésének felvetését, és – a rájuk vonatkozó releváns európai uniós tudományos szakirodalom, valamint az értekezés kidolgozása során végzett önálló kutatása alapján történő – megválaszolásának kísérletét, illetve megtárgyalását sem lehetett megkerülni. Az említett alapvető kérdések lényege az, hogy egyáltalán szükség van-e tervszerű városfejlesztésre, és ha igen, akkor miért, és a szükségességének okaiból milyen következtetések adódnak a városok és a községek fizikai valóságának átalakítására irányuló fejlesztési tevékenység – a városfejlesztés, illetve a településfejlesztés – tervezésének célravezetően alkalmazható módszereire és eszközeire vonatkozóan. Ennek a kutatási és elemzési szempontnak a létjogosultsága magától értetődő és nyilvánvaló a közös európai kulturális, elvi és szemléleti alapok tisztázása, meghatározása érdekében, amikor a jelen esetben két ezer szállal összekapcsolódó és ugyanakkor ezernyi szempontból különböző európai uniós tagállam közszervezési gyakorlatának egy nagyon bonyolult, igen sajátos természetű, sokrétegű interdiszciplináris tevékenységi területének az elfogulatlan összehasonlító elemzését kívánjuk elvégezni a gyakorlatból vett esettanulmány példája tükrében a két eltérő szabályozás összevetésével. Természetesen az említettek mellett is fel lehetne vetni, hogy részletesen bizonyítani kellene ennek az elemzési szempontnak a létjogosultságát, ezt azonban olyan axióma jellegű alapelvnek tekintjük, aminek részletesebb tárgyalása önmagában is egy másik – csak erre irányuló – tudományos értekezés kidolgozását tenné szükségessé, amire a jelen dolgozat adott keretei nem biztosítanak lehetőséget.

Az említett alapkérdések vizsgálatával jelen értekezés a két tagállami szabályozás és az európai uniós szabályozás mellett egy újabb réteggel egészül ki, amit a tudományos és szakmai

diskurzus szempontjából, az értekezés fő témájához kapcsolódva, alapvető jelentőségű téziseket és üzeneteket fogalmaz meg a nemzetközi szakirodalom, az újabb európai és azon belül többek között a magyarországi tudományos kutatási eredmények alapján.

Értekezésemben az említett alapkérdések vizsgálata, az európai uniós, a romániai és a magyarországi szabályozás áttekintése után a magyarországi 314/2012-es kormányrendelet és a 215/2001 romániai kormányrendelet – mint azt a romániai jogi szabályozást, ami a magyarországi kormányrendelet megfelelőjeként a településfejlesztés tervezésére vonatkozó romániai szabályozásként azonosítható be – hasonlítom össze.

A romániai és a magyarországi törvényi háttér elemzése kapcsán megállapítható, hogy léteznek törvényi előírások a területfejlesztési és területrendezési tervezésre, valamint a településfejlesztési és településrendezési tervezésre egyaránt.

A településfejlesztési tervezés eszközére vonatkozóan a romániai törvényi szabályozás azt határozza meg, hogy Stratégiai Fejlesztési Tervet (SFT) kell készítenie minden önkormányzatnak, de nem határozza meg a tartalmi követelményeket. Ezért az, hogy Romániában hogyan, milyen tartalommal készül egy ilyen településfejlesztési stratégia, nem ismerhető meg önmagukban a jogszabályoknak az elemzésével, hanem csak esettanulmányok tükrében elemezhető, értékelhető. A magyarországi 314/2012. sz. kormányrendelet 1., illetve 2-es számú melléklete a romániai szabályozással szemben jóval részletesebben meghatározza a településfejlesztési terv elkészítésének tartalmi követelményeit, és egyes lényeges vonásai tekintetében alapvető szemléletében is eltér tőle. Ebből következően olyan tudományterületekhez tartozó tevékenységeket is előírányoz a tervek készítése során, amelyeket a romániai jogszabály nem. Ebből adódik, hogy a két jogszabályban foglaltak – miközben nyilvánvalóan számtalan lényegi hasonlóságot, sőt azonosságot mutatnak, ami a közös kulturális gyökerek folytán törvényszerű – nagyon sok különbséget, köztük alapvetőket is tartalmaznak. Az említett lényegi különbségek jelentős hangsúlyeltolódásokhoz vezetnek, és leképződnek a gyakorlatban, amit az esettanulmányban foglalt és a rá épülő elemzések tesznek jól láthatóvá.

A 314/2012-es magyar kormányrendeletnek az ITS-re vonatkozó részeit vizsgáljuk, főképp a két fentebb említett melléklete az érdekesebb, az egyik ugyanis a megalapozó vizsgálat tartalmi elemeit rögzíti, a másik pedig a stratégia tartalmi elemeit rögzíti. A megalapozó vizsgálat tartalmi követelményrendszere egy hosszú, részletes lista, amit meghatároz a magyar rendelet, és ez egy jó sorvezető, és alkalmazzák is Magyarországon, így a baróti léptékű és jellegű települések esetében is érvényesíthető kisebb-nagyobb eltérésekkel. A megalapozó vizsgálat úgy tagolódik, hogy van helyzetfeltárás és elemzés, valamint a helyzetértékelés, és

hogy mi mindent kell vizsgálni és elemezni, azt felsorolja ennek a kormányrendeletnek a melléklete, előre vetítve a fent említett lényegi különbségeket is. A fejlesztési tervre magára vonatkozó előírásokban már sokkal egyértelműbben és világosabban látható az elágazás és különbség. A romániai szabályozás a helyzetfeltárás helyzetelemzés szempontjából a magyarországihoz hasonló felépítésben és mélységben irányozza elő a település társadalmi, gazdasági valóságának vizsgálatát, de a magyarországihoz képest sokkal kisebb figyelmet fordít a település műszaki fizikai adottságainak, és az ebből adódó településfejlesztési feladatoknak a vizsgálatára.

Az egyetlen, ami keletkezik Romániában, az a SWOT analízis, ami Magyarországon is gyakran készül, bár nem írja elő általános kötelezettségként a 314-es kormányrendelet. A romániai gyakorlat viszont megelégszik a jogszabályban meghatározott településfejlesztési tervezés eredményeként keletkező településfejlesztési dokumentumokra vonatkozóan kötelező jelleggel előírt tartalmi elemek tekintetében egy SWOT elemzéssel. Ebben kvalitatív jelleggel szövegesen le lehet írni, hogy mi a probléma, és mi a fejlesztés lehetséges iránya, de a városfejlesztési gondolkodás és tervezés elválaszthatatlan részét képező térbeli tervezés, és annak eredményeként a fejlesztés eredményeként elérni kívánt térbeli, műszaki-fizikai célállapotra vonatkozó képalkotásra, és a célállapot elérésére irányuló fejlesztési tevékenység jellemző paramétereinek megjelenítésére irányuló követelményeknek – az akár csak utalás szintű – megjelenítése is teljes mértékben hiányzik belőle.

Barót vizsgálata azt célozza, hogy esettanulmányként vizsgáljuk meg, hogy az említett romániai jogi szabályozás, ami nem határozza meg a stratégiai terv tartalmi követelményeit, hogyan érvényesül a gyakorlatban a tényleges stratégiai tervezés során egy Barót nagyságrendű kisváros esetében. Azért választottam Barótot, mert erre vonatkozóan rendelkezem részletes adatokkal, ismerem a háttérét, és itt készült egy professzionális stratégiai terv, amit a kolozsvári cég, a Cluj Management and Planning Group¹, továbbiakban CMPG készített. A CMPG a neves Babeş-Bolyai Tudományegyetem Közigazgatás- és Kommunikációtudományi Karának neves munkatársaiból álló elismert szakemberek által működtetett cég, amely többek között Kolozsvár fejlesztési stratégiáját is készítette, tehát tevékenysége jellemző romániai településfejlesztési tervezési gyakorlatot tükröz.

A baróti esettanulmány két szálon fut előre. Az egyik Barót helyzetértékelő elemzése és a stratégiai tervezése, a másik ennek a konkrét tervnek, mint a romániai törvényi

¹ Cluj Management and Planning Group honlapja: <https://cmpg.ro/> Utolsó megtekintés: 2020. november 28.

szabályozásban meghatározott településfejlesztési tervezési eszköznek, a Stratégiai Fejlesztési Tervnek (SFT), és a hozzá tartozó módszertannak a vizsgálata.

Az elemzésben egyúttal a magyarországi stratégiai fejlesztési eszköztárnak az esetleges romániai alkalmazási lehetőségét is vizsgálja a kutatás szakmai és tudományos megközelítésből. Látható az elemzésből, hogy a két országban a jogi szabályozásban és a gyakorlatban a településfejlesztés tervezésének módszertanára és eszköztárára vonatkozóan érvényesülő interpretációk jelentős különbségeket tartalmaznak, miközben számottevő azonosságok is tapasztalhatóak.

A dolgozat szerkezetileg hét fejezetből áll. Az első fejezetben a hipotézisek megfogalmazására, illetve a kutatási módszertan ismertetésére kerül sor. A második fejezetben az urbanisztika, a városfejlesztés, a településfejlesztés román, magyar, és nemzetközi kortárs szakirodalmának és tudományos műhelyeinek áttekintésére kerül sor. A harmadik fejezetben a tervszerű városfejlesztés szükségességét vitatom meg. A negyedik fejezetben kerül sor a városfejlesztésre, a település fejlesztés tervezésre vonatkozó szabályok és eszközök bemutatására az Európai Unióban, Romániában és Magyarországon. Az ötödik fejezetben előbb sor kerül a romániai stratégiai fejlesztési terv bemutatására esettanulmányként Barót város példáján, majd utána pedig ajánlások megfogalmazására és Barót város fejlesztési tervének aktualizálására a saját kutatások alapján. A hatodik fejezetben a Barót példáján bemutatott romániai stratégiai fejlesztési terv összehasonlítását végezzük el, amelyet a magyarországi integrált településfejlesztési stratégiával hasonlítunk össze. Elemzésünk kiindulópontja Barót város hivatalos településfejlesztési stratégiája, amit összehasonlítunk a saját kutatásunk eredményeivel, figyelembe véve a magyarországi és a romániai törvényi előírásokat is, így négy szempontú megközelítést alkalmazunk. A hetedik fejezetben kerül sor az összegzésre és a hipotézisek kiértékelésére.

2. A KUTATÁS HIPOTÉZISEI

- 1. hipotézis:** *Barót esete arra utal, hogy a fenntartható urbanizáció kihívása Románia hasonló léptékű és jellegű városai esetében is érvényes.*
- 2. hipotézis:** *Barót esete arra utal, hogy az integrált településfejlesztési stratégiának (ITS) a magyarországi jogi szabályozásban – 314/2012 (XI. 8.) Korm. rendelet – alkalmazott megközelítése Barót és a Baróthoz hasonló léptékű és jellegű romániai városok esetében is használható lenne a fenntartható urbanizáció tervezéséhez.*
- 3. hipotézis:** *Barót esete arra utal, hogy a Baróthoz hasonló léptékű és jellegű romániai városok integrált helyi fejlesztési stratégiáinak kidolgozásakor használható az a módszertan, amely a város középtávú stratégiai céljainak és operatív városfejlesztési beavatkozásainak a helyi adottságok és elképzelések alapján történő meghatározására épül.*
- 4. hipotézis:** *A stratégiai szintű településfejlesztési tervezésre vonatkozó romániai jogi szabályozás alapjaiban hasonló a magyarországihoz, így megvannak az alapok a Magyarországon sikerrel alkalmazott, Romániában kevésbé elterjedt, bevált európai megközelítések alkalmazásához.*

3. A KUTATÁS MÓDSZERTANA

Az értekezésben kidolgozott elemzés elsősorban felfedező és kvalitatív jellegű. Azt a célt követte, hogy a kutatások keretében történő összehasonlító elemzések eredményeként olyan megállapításokat és ajánlásokat fogalmazzak meg a fenntartható urbanizáció Romániában alkalmazható tervezési módszereire és eszközeire, amelyek a módszertan és az eszköztár fejlesztésére irányuló további munkálatokban, illetve az erre irányuló későbbi tudományos kutatásokban is hasznosulhatnak.

Kutatásunk egyik része kvalitatív, szekunder jellegű volt. Arra szolgált, hogy jobban megérthessem a fenntartható urbanizáció kihívásainak megválaszolását szolgáló városfejlesztési tervek készítésének módszertana és megvalósításának eszközei tekintetében Romániában fennálló jelenlegi helyzetet. Ennek alapvető jelentősége abból adódott, hogy hipotézisem szerint a fenntartható urbanizáció kihívásainak megválaszolása Romániában is megkerülhetetlen a városok és a községek számára. Márpedig, ha ez így van, akkor Romániában is nélkülözhetetlen a tudatos és tervszerű városfejlesztés, aminek a hiányában ez nem képzelhető el. Ez pedig olyan településfejlesztési tervezési eszköztárat feltételez, amelynek használatával – a bevált európai gyakorlat során szerzett, és a tudományos szakirodalom révén megismerhető tapasztalatok szerint – a tervszerű településfejlesztés megvalósítható. A városok és községek fejlesztésére irányuló településfejlesztési tevékenység a közsféra kompetenciája. Ennek megfelelően eszköztárát jogszabályok határozzák meg. Ezért ahhoz, hogy jobban megismerhetővé, és érthetővé váljanak a tervezés eszközei, nélkülözhetetlennek bizonyult jogszabályi alapjaik európai kitekintésben történt vizsgálata, elemzése is. A jogi szabályozás által meghatározott tervezési eszközök részletesebb vizsgálata esettanulmány keretében történt. Az esettanulmány lehetőségét egy kisebb, átlagos helyzetű erdélyi város hivatalos településfejlesztési terveinek vizsgálata, elemzése, és az abban foglaltak tovább gondolása szolgáltatta. Az európai kitekintés lehetőségét a világra szóló eredményeket felmutató, másfél évszázados operatív városfejlesztési múltra visszatekintő, nyugat-európai gyökerű magyarországi településfejlesztési eszköztár és annak gyakorlati alkalmazása, valamint és a rá vonatkozó jogi szabályozás tanulmányozása és elemzése biztosította. Hipotéziseim érvényességét a magyarországi és a romániai jogi szabályozás összehasonlító elemzésével vizsgáltam, amihez Barót város fejlesztési terveinek elemzése és tovább gondolása szolgált empirikus kutatási alapként.

4. AZ ÉRTEKEZÉS EREDMÉNYEINEK AZ ÖSSZEFOGLALÁSA

A Barót helyzetével és potenciális fejlesztési perspektíváival foglalkozó empirikus kutatásaim összefoglalása a következő.

A SWOT elemzések alapján felszínre került, hogy Erdővidék kistérség lakói jelentős erősségnek tekintik kulturális örökségüket, és erre büszkék is.

Erdővidék földrajzi elhelyezkedése és gazdag ásványkincsei kiemelt gazdasági potenciált jelentenek. Ennek ellenére a vidék gazdasági fellendülésének semmilyen jelét nem lehet felfedezni.

Az olyan környezeti veszélyek elhárításának célkitűzése, mint például a szennyvíz- és hulladékproblémák megoldása, újabb erőfeszítések megtételére kell ösztönözzék az önkormányzatokat. Kevés helyen van meg például a szelektív gyűjtésre alapozott hulladékgazdálkodás, de a szennyvíz-csatornázás teljes kiépítése is sok feladatot jelent még.

A népesedési folyamatokat tekintve a környékre nem jellemző a népesség számának változása 1930 és 1992 között, viszont a rákövetkező húsz évben tízévenként kb.10%-os csökkenés volt tapasztalható. Így azt mondhatjuk, hogy évente kb. 140-en hagyják el a térséget a megélhetési lehetőségek hiánya miatt, és a nincstelenség következtében.

Szembetűnő változás tapasztalható ugyanakkor a természetes szaporodás terén az 1985 és 2020 közötti vizsgált időszakban, amikor a Ceaușescu diktatúra bukása után negatív érték is tapasztalható. Mint máshol is az országban, a születések száma 1990 után rohamosan csökkent, ám az országos és erdélyi trendekhez képest Baróton 1995-től a születések száma a halálozások fölé emelkedett, a vizsgált periódusban erre két kivétel volt, a 2010-es és a 2020-as év. Ezáltal elmondható, hogy a népesség csökkenése majdnem kizárólag az elvándorlással magyarázható.

A civil élet aktivitása szempontjából igen kedvezőtlen a helyzet, bár ez egyáltalán nem a civil szervezetek alacsony számából adódik, hanem abból, hogy a civil szervezeteknek nagyon gyenge az érdekérvényesítő képességük, továbbá nem rendelkeznek társadalmi beágyazottsággal, és a civil szervezetek működéséhez szükséges önkéntesekből hiány van, ugyanis a lakosság nem motivált arra, hogy önkéntes munkát végezzen. Ez egy Barót kategóriájába tartozó vidéki kisváros LEADER programokhoz sok tekintetben hasonló fejlesztése szempontjából különösen kedvezőtlen, hisz azok merítése eleinte főleg a civilek aktivitására épülhet.

A bánya helyzete nem csak a gazdasági életre, hanem a társadalmi életre is rányomta bélyegét társadalmi, mentális és identitási szempontból is. A bánya alkalmazottai helyzetükből adódóan előnyt élveztek másokhoz viszonyítva. Ebből következően egy bizonyos bányászmentalitás született meg, ami a mai napig is tapasztalható, és nem feltétlen a város fejlődését előre vivő tényezők közé tartozik.

A térség iparát elemezve felszínre kerül, hogy a bánya mélyművelésű kitermelésének a beszüntetése nem az egyetlen akadályozó tényező abban, hogy a vidék gazdasági élete tovább fejlődhessen.

Bár erről a hivatalos adatok 2002-re datálhatóak, és ennél frissebb adat nem áll rendelkezésünkre, úgy véljük, hogy a trend azóta nem változott lényegesen. 2002-ben a lakosság foglalkoztatottsága alacsonynak minősíthető volt és óriási volt a munkanélküliség, ugyanis 61% az inaktív lakosok száma és a mindössze 39% aktív lakosok egynegyede munkanélküli.

Jelenleg a lakosság nagyon kevés része igényel fűtéstámogatást, de ez nem azt jelenti, hogy az elszegényedés megoldódni látszik. Sőt, csak annyi történt, hogy az országosan folyamatosan emelt minimálbér miatt már nagyon sokan kikerülnek abból a körből, akik beadhatnának erre igénylést, ugyanis a fűtéspótlék szűrőkövetelményeként funkcionáló havi bér/1 fő átlagot nem emelték meg arányosan az országos minimálbér növekedésével.

Az SFT megvalósítása után optimálisan a legalább szakiskolát végzett fiatalok az új helyi kisipar valamely ágában találhatnának elfoglaltságot, növelve ezzel a helyben foglalkoztatottság igen alacsony szintjét. A felsőfokú diplomával rendelkezők, akiknek aránya jelentős (több, mint 7%) helyet foglalhatnának a különböző újonnan induló vállalkozások adminisztratív és más felsőfokú végzettséget igénylő munkahelyein, a bányából kikerülő emberek pedig részt vehetnek a szénbánya rekultivációjában.

Az infrastruktúra és turizmus szempontjából is kedvezőtlen a helyzet (annak ellenére, hogy a kistérség turisztikai szempontból rendelkezik több napra elfoglaltságot jelentő vonzerővel) a rossz utak és az elszigeteltség következtében.

Ezek mind azok a gondok, melyeken sürgősen segíteni kell, és úgy gondolom, hogy ezt egyrészt Barót város vezetése saját kútfőből, másrészt pedig az Európai Unió hathatós segítségét igénybe véve ezt sikerülni fog orvosolnia a térségnek. Az viszont tény, hogy az első lépést Barót város helyi polgármesteri hivatalának kell megtennie. Több területen van szükség konkrét intézkedésekre, és ezek a következők: foglalkozni kell a munkanélküliek átképzésével, olyan szakmák megtanítása a cél, amire helyben is van felvevő piac, pl. fodrász, szépségipar, kézügyességet igénylő szakmák, stb. Ezt akár online képzésekkel, de tantermi foglalkozással is

meg lehet valósítani. Bár a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya viszonylag magas a településen, ezt lehet, hogy érdemes lenne tovább növelni, és ehhez pedig ki kellene használni a Sepsiszentgyörgyön működő felsőoktatási intézmények (Babeş–Bolyai Tudományegyetem, Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem) jelenlegi szakkínálatát, és természetesen a közeljövőre tervezett bővített szakkínálatot is.

Ami a felsőfokú végzettségűek megtartását vagy hazavonzását illeti, azoknak akik távmunkában, és felsőfokú végzettséggel rendelkeznek, és helyileg bárhol, így Barótról is végezhetnék a munkájukat, kedvező letelepedési feltételeket és az online munkavégzéshez szükséges infrastruktúrát (pl. internet optikai kábel, mobiltelefon hálózatok lefedettsége) feltétlenül biztosítani kell. Ilyen típusú ösztönző rendszert működtet Sepsiszentgyörgy, így talán érdemes lenne példaként tekinteni erre, és kidolgozni egy ilyen ösztönző rendszert Baróton is.

Továbbá nagyon fontos lenne a turizmus adta lehetőségek kihasználása is, ehhez pedig a látóvonalak könnyű elérésének biztosítása szükséges szárazföldön és vasúton, illetve élni kell az online marketing eszközeivel is. Érdemes lenne kihasználni Románia EU-s tagságát annak érdekében, hogy Barót egy élhetőbb várossá váljon, és olyan támogatásokat megszerezni, amelyekkel ez lehetővé válik.

Egyértelmű az is, hogy nem lehetséges az összes felmerülő társadalmi problémát párhuzamosan megoldani, mindenképpen szükség lesz prioritások meghatározására, és véleményünk szerint az első prioritás humán erőforrást rendelni az EU-s pályázatokhoz, viszont kulcsfontosságú, hogy ennek a humán erőforrásnak olyannak kell lennie, aki kimotozítja Barót arról a holtpontról, ahol jelenleg van, mégpedig, hogy jelen pillanatig 0 RON EU-s támogatást tudott szerezni a város. Mivel nem úgy látszik, hogy ezt belső körben sikeresen meg lehetne oldani, ezért valószínűleg szükség lesz egy külsős, minőségi munkát végző szakértőre. Valószínűleg ezt nem is helyi önkormányzati alkalmazotti jogviszonyban lehetne sikerre vinni, hanem ehhez egy olyan cégre van szükség, ahol rendelkezésre áll az ehhez szükséges erőforrás, és természetesen a szaktudás is.

A továbbiakban az eredetileg megfogalmazott hipotézisek vizsgálatának eredménye kerül bemutatásra. A dolgozat előző fejezetei alapul szolgálnak annak a bizonyítására, hogy az eredetileg megfogalmazott hipotéziseim helyesek voltak.

1. hipotézis: *Barót esete arra utal, hogy a fenntartható urbanizáció kihívása Románia hasonló léptékű és jellegű városai esetében is érvényes.*

Az értekezésem II., III., IV., V. és VI. pontjainak – azon belül különösen az V. és VI. pontnak a helyi elemzései, a kolozsvári kollégák vizsgálatai és a saját kutatásaim – valamint a hivatkozott magyarországi, romániai szakirodalomban és európai uniós közpolitikai iránymutatásokban, jogszabályokban foglaltak hipotézisem helyességét igazolják.

Barót esetében érvényes a környezeti, társadalmi és gazdasági szempontból fenntartható urbanizáció kihívása, és ebből következik, hogy Barót esete arra utal, hogy a fenntartható urbanizáció kihívása Románia más, hasonló léptékű, hasonló jellegű városai esetében is érvényes. Barót egy romániai kisváros Erdély keleti szélén. Barót egy olyan város Romániában, ahol ma is túlnyomó többségben van a magyar nemzetiségű népesség.

Barót város nem a XIX. század és XX. század első felében zajló urbanizációs terméke, hanem a szocialista urbanizáció korszakában egy korábbi rurális jellegű régió központot fejlesztettek tovább, elsősorban monoindusztriális típusú bányavárossá. Ennek ellenére a település megőrizte a korábbi időből származó kohézióját, a várost helyi közössége fizikai valósága egységet alkot szorosan kapcsolódva az Erdővidéki kistérséghez.

A városi világ Françoise Choay által mélységében feltárt válságának korszakában Barót esetében az elmúlt évszázad radikális átalakulásai után is igaz még mindig, hogy a város egy társadalmi közösségnek és a tér egy elkülönült részének az elválaszthatatlan egysége.

A kutató munka során bebizonyosodott, hogy különböző társadalmi-gazdasági jellemzők és folyamatok tükrében Barótnak válaszolnia kell a társadalmi szempontból fenntartható urbanizáció kihívására és a gazdasági szempontból fenntartható fejlődés kihívására. Az a tény, hogy a környezeti, társadalmi és gazdasági szempontból fenntartható urbanizáció kihívásai közül Barót vonatkozásában kétségtelenül érvényesek a társadalmi és gazdasági szempontból fenntartható urbanizáció kihívásai, azt jelentik, hogy Barót esetében érvényes a fenntartható urbanizáció kihívása. Abból, hogy az említett legfontosabb jellemzőkkel leírt Barót esetében érvényes a fenntartható urbanizáció kihívása, az következik, hogy ez az eset arra utal, hogy a fenntartható urbanizáció kihívása Románia más hasonló helyzetű, hasonló jellegű városai esetében is érvényes.

Márpedig, ha nem az, akkor az elmúlt száz év urbanizációs folyamatai – különböző megjelenési formákban – automatikusan termelték ki azt a helyzetet, hogy különböző tényezők miatt társadalmi helyzetüket és fejlődési pályájukat nem az egyensúlyi állapot jelenti. Ezáltal azok a kihívások, amelyek Barót társadalmi szempontból fenntartható fejlődésével kapcsolatban tapasztalhatóak, az ő esetükben is minimum ugyanúgy, ha más megjelenési

formában is, jelentkeznek, mint Barót esetében. A helyi gazdaság elválaszthatatlan a helyi társadalomtól.

Tehát, ha a társadalmi szempontból fenntartható urbanizáció kihívásai érvényesek az esetükben, akkor a gazdasági szempontból fenntartható fejlődéséi is érvényesek.

Tézisünk nem azt állítja, hogy Barót esete bizonyít valamit a többi romániai városra vonatkozóan, hanem azt, hogy utal valamire a vonatkozásukban. Ezt pedig a leírtak bizonyítják.

Amint azt az elméleti bevezetőben is megállapítható volt (Sandu 2020) a romániai kisvárosok, mint Barót is, fejlődésének egy akadálya a hiányos infrastrukturális összeköttetés más városokkal. Barót esetében, amint láttuk a vasúti összeköttetés, vasútállomás a szomszéd megyéhez tartozik, ezért erre vonatkozó fejlődési lehetőségek korlátozottak. A közutak állapota Sepsiszentgyörgy – Barót – Székelyudvarhely között hosszú idő óta nem volt teljesen rehabilitálva, minősége folyamatosan romlik, például az 50 km távolságon Sepsiszentgyörgy és Barót között a busz személyszállítás másfél órát vesz igénybe, míg egy Nyugat-Európai város esetében ugyanez a távolság maximum 20-30 perc utazási időt vesz igénybe.

2. hipotézis: Barót esete arra utal, hogy az integrált településfejlesztési stratégiának (ITS) a magyarországi jogi szabályozásban – 314/2012 (XI. 8.) Korm. rendelet – alkalmazott megközelítése Barót és a Baróthoz hasonló léptékű és hasonló jellegű romániai városok esetében is használható lenne a fenntartható urbanizáció tervezéséhez.

Az értekezésem II., III., IV., V. és VI. pontjainak elemzései, valamint a hivatkozott magyarországi szakirodalomban és európai uniós közpolitikai iránymutatásokban, jogszabályokban foglaltak hipotézisem helyességét igazolják.

Az ITS-ek készítése során a magyarországi szakpolitikai iránymutatások és a kormányrendelet előírásai alapján alkalmazott megközelítés lényege, hogy a Lipcsei Chartának megfelelően, az EU által a strukturális alapok városfejlesztési célra történő felhasználásának előfeltételeként megkövetelt integrált helyi fejlesztési stratégiaként, területi funkcionális és ágazati szempontból összehangolt, integrált, cselekvés orientált stratégiaként készül, annak érdekében, hogy középtávon, stratégiai szinten, a stratégiai szintnek megfelelő mélységben és pontossággal meghatározza, milyen műszaki-fizikai beavatkozásokat kell végrehajtani a hosszú- és középtávú társadalmi, gazdasági és fizikai (közvetlenül az épített városi szövetre vonatkozó) célok valóra váltása érdekében, amelyek:

- a város fizikai, társadalmi és gazdasági valóságának helyzetfeltárásából, helyzetelemzéséből és helyzetértékeléséből, valamint

- a megalapozó vizsgálatban foglaltaknak megfelelően meghatározott célokból és beavatkozásokból, következnek.

A városfejlesztés, településfejlesztés tervezésére vonatkozóan a II. fejezetben szereplő elemzések és tudományos szakirodalmi hivatkozások, valamint a hivatkozott szakirodalmak elméleti szinten igazolják, hogy hipotézisem helyes.

A III. fejezetben szereplő európai uniós, romániai és magyarországi hivatkozásokból, valamint a hivatkozott közpolitikákból, iránymutatásokból és alátámasztó szakpolitikai dokumentumaikból elméleti szinten ugyancsak az következik, hogy hipotézisem helyes.

Két részből álló baróti esettanulmányom tükrében a romániai SFT jellemző megközelítésének és tartalmi elemeinek az elemzése során elért kutatási eredményeim az empirikus kutatások eszközeivel is azt a következtetést alapozzák meg, hogy hipotézisem helyes, mivel a romániai SFT megalapozó vizsgálatként és stratégiai tervként beazonosítható részei csak szükséges, de nem elégséges tartalmi elemeket foglalnak magukba mindabból, amit a

- a Lipcsei Chartának alapján, az EU által a strukturális alapok városfejlesztési célra történő felhasználásának előfeltételeként megkövetelt integrált helyi fejlesztési stratégiaként,
- a fentiek szerinti tudományos szakirodalmi hivatkozások, és a hivatkozott szakirodalomban foglaltak alapján,
- a példaként vizsgált magyarországi ITS-ben a fentiek szerint megjelenő tartalmi elemek tükrében,
- a romániai szabályok között a normatív mellett említett operatív településfejlesztés szempontjából egy stratégiai szintű településfejlesztési tervnek tartalmaznia kellene. Mindez kitűnik az alábbi részletekből is.

A Lipcsei Charta alapján kialakított magyarországi és romániai településfejlesztési tervezési rendszer különbségének lényege, hogy a magyarországi módszertan továbbmegy a romániai módszernél, ami itt megjelenik, hisz nemcsak SWOT analízis révén definiál célokat (ami a romániai esetek 99%-ában történik) és a problémák megoldásának általános irányait, hanem konkrétan összehangolt akcióterületi és hálózati jellegű műszaki-, fizikai beavatkozásokra tesz javaslatot. Ebben az értelemben egy magyar stratégia az akcióterületi és a hálózati jellegű fejlesztési beavatkozások konkrét irányát határozza meg műszaki-fizikai jellemzőkkel, nem csak tematikus értelemben megfogalmazott infrastruktúra-fejlesztési célokat közöl.

A legegyszerűbb példákat véve, durva leegyszerűsítésekkel ezt a problematikát az alábbiakkal lehet szemléltetni.

Tematikus például, hogy a vízellátás problémáját meg kell oldani, a vezetékes ivóvizet el kell juttatni a lakások 100%-ba és gondoskodni kell, hogy az a víz jó minőségű, tiszta és egészséges ivóvíz legyen. Ez az első lépcső a tematikus irány, de utána egy magyar, vagy nyugat-európai stratégia továbbmegy: beazonosítja, hogy egy város egyes utcáin van ivóvíz vezeték, egyes utcáin nincs és a stratégiánk az, hogy közép, vagy hosszútávon ezt és ezt az utcát el kell látni vezetékes ivóvízzel.

Ez úgy függ össze itt, hogy ahol, Barót esetében az ivóvizet a felszíni vízből veszik ki, az már egy több 100 éve korszerűtlen eljárásnak minősül Európában, de ha ezt fűrt kutakból is vennék ki, akkor is a nyers vizet kezelni kellene, megszüntetni a szennyezéseket, ami sajnos Barót esetében nem történik meg. Egy másik probléma viszont az, hogy arra a részre ahonnan kivesszük a vizet azon a vízgyűjtő területen 100%-os csatornázás szükséges, és ha a szennyvizet beleeresztik (mint sajnos Barót esetében) ebbe a felszíni vízbe, akkor nyilván belekerülnek tisztítatlan szennyvizek, amelyek soha nem láttak csatornát, vagy a csatorna-hálózatból egyszerűen tisztítás nélkül kerülnek bele, és akkor azt meg kell tisztítani.

Ez a kérdés összefügg az első hipotézissel, és ott vagyunk, hogy a környezeti szempontból fenntartható urbanizáció erősen jelentkezik Baróton, bár más szempontból, hisz itt éppen a tisztítatlan vezetékes vízzel mérgezzük az embereket. Ezeket nézve Magyarországon ez már nem probléma, hanem az a probléma, hogy például a robbanómotoros gépjárműveinkkel az életmódunk miatt sok energiát pazarlunk el, és nagy mennyiségű széndioxidot, illetve más üvegházhatású gázt juttatunk a levegőbe.

Egy másik fontos probléma, hogy egyáltalán nincs földkábel a Baróhoz hasonló léptékű romániai városok esetében, csak kizárólag elektromos légkábel.

Ahhoz, hogy egy akármekkora városba korszerű, versenyképes gazdasági-, ipari tevékenységet folytató vállalkozások települjenek, akik akár ipari, akár szolgáltatási tevékenységet végeznek, olyan elektromos energia-szolgáltatás szükséges, aminek nemcsak a kapacitása, hanem üzemzavarmentes szolgáltatása is kielégítő. Ez is egy fenntarthatósági probléma a gazdaság működésének szempontjából és a népesség szempontjából is.

A globális klímaváltozás előtérbe hozza, hogy megnövekszik az özönvízszerű esőzések és az azokhoz kapcsolódó szélviharok gyakorisága és ereje, így a légkábeles áramszolgáltatás üzembiztonsága, üzemzavarmentes szolgáltatása sokkal kisebb valószínűséggel működik, mint egy földkábeles ellátás esetén. Ez azt jelenti, hogy ha valami csoda folytán Barót képbe kerülne befektetési, fejlesztési szempontból, mert a természet-, környezet szempontjából jó itt élni, mert

szép a táj, jó a levegő erdők veszik körül, bár a vezetékes ivóvíz nem megfelelő, de van forrásvíz, amit értékesíteni lehetne. Jöhetnének akár infótechnológiai szolgáltatások, vagy akár olyan lakosság, akik az interneten keresztül dolgozik bárhová a világba, csak azért mert itt jó élni. Ezt marketing eszközökkel fel is lehetne építeni. Fizikai akadály az, hogy a telekommunikációs kábelek is légekábelek, így ezek kapacitása sokkal kisebb, mint egy optikai földkábelé, így egy befektető nem is vizsgálja az ilyen területet, hisz a teljes légekábeles rendszer miatt az üzembiztonsága alacsony, így nem vállalja a kockázatot, hogy befektessen ide. Látható, hogy a helyi adottságra reagál a tervezés.

Elmondhatjuk, hogy amíg Romániában jó esetben egy SWOT analízis eljut a jéghegy csúcsára (de hogy azt milyen ütemben kellene és lehetne átalakítani: először a város központot, a városi magot, vagy a gazdasági szolgáltatású városrészt fejleszteni), addig ezt egy magyarországi ITS megvizsgálja és javaslatot ad, egy Romániai SFT nem jut el ide (megáll a fogalmi szinten) és nem ad javaslatot.

A kérdés az, hogy az én meglátásom jól tükrözi-e ezt saját kutatásaim alapján? Álláspontom szerint igen. Jól tükrözi. Így azonnal látszik, hogy a romániai stratégiai tervezés megáll egy olyan szinten, amin egy magyarországi messzemenően tovább lép és konkrét javaslatokat tesz.

A magyarországi ITS-nek a megközelítése a romániai legalábbis a Baróthoz hasonló léptékű és hasonló jellegű romániai városok esetében is jól használható lenne.

3. hipotézis: Barót esete arra utal, hogy a Baróthoz hasonló léptékű és jellegű romániai városok integrált helyi fejlesztési stratégiáinak kidolgozásakor használható az a módszertan, amely a város középtávú stratégiai céljainak és operatív városfejlesztési beavatkozásainak a helyi adottságok és elképzelések alapján történő megfogalmazására épül.

Hipotézisem az előző hipotézishez képest jelentős lépéssel megy tovább, amikor azt hangsúlyozza, hogy a jó településfejlesztési tervezés a helyi adottságokra épít, többi részének bizonyítását már az előző hipotézisé tartalmazza. Ez a jelen hipotézisemben az előzőhöz képest megfogalmazott többlet a településfejlesztésnek olyan kiemelkedő fontosságú alapkövetelménye, aminek a jelentőségét nem lehet eléggé hangsúlyozni már csak azért sem, mert – bár az európai uniós közpolitikai iránymutatásokból és jogszabályokból is egyenesen következik – a közigazgatási és közszervezési intézményrendszerek változásának állandó folyamatában rendszeresen megjelennek olyan tendenciák, amelyek a központosításnak a szubszidiaritás kárára történő érvényesülésével olyan járulékos jelenségekben nyilvánulnak meg, amelyek során különböző jellegű döntési központokban olyan döntéseket hoznak – a saját logikájuk szerint ezek akár jók is lehetnek – településfejlesztési beavatkozások funkcionális és

műszaki tartalmára vonatkozóan, amelyeket a fentiekben kifejtett szempontoknak megfelelően, a konkrét lokális adottságok alapján készített helyi integrált fejlesztési stratégiából nem lehetne levezetni.

Az értekezésem II., III., IV., V. és VI. pontjainak elemzése, valamint a hivatkozott magyarországi szakirodalomban és európai uniós közpolitikai iránymutatásokban, jogszabályokban foglaltak hipotézisem helyességét igazolják.

Maga az esettanulmányban elemzett eredeti SFT is igazolja, hogy a helyi adottságokra kell építeni. Akár így is felfogható lenne a romániai szabályozásnak az a megközelítése is, amikor az SFT készítésének tartalmi követelményeként csak a saját logikái szerint fontosnak tartott abszolút minimumot követeli meg kötelező tartalmi elemként, és a többi az érintett helyi szereplőkre bízta.

Ugyanez következik a magyar ITS kidolgozására vonatkozó tartalmi követelményekből, amelyeket a magyarországi jogszabály mind a megalapozó vizsgálatra, mind magára az ITS-re vonatkozóan megállapít.

Előfordulnak tipikus helyzetek, általánosan jelentkező problémák a településfejlesztés tervezésében, de ezek csak tematikus szinten tipikusak. A maguk konkrét fizikai, társadalmi és gazdasági valósága szempontjából már minden ilyen fogalmi síkon tipikusként jelentkező probléma különbözik az összes többitől.

Az például tipikus helyzet a romániai városokban, hogy a vezetékes vízellátás kiépítése távol áll a 100%-tól, a minősége szintén távol áll a 100%-tól, a szennyvíz elvezetés csatorna rendszerének kiépítettsége még a vízellátásénál is alacsonyabb szintű szennyvíztisztítás pedig alig létezik. Az azonban, hogy ennek az általános problémának a megoldása érdekében melyik városban hol mit, hogyan, mennyiért, milyen ütemezésben szükséges és lehetséges csinálni az városról városra, városi területről városi területre teljesen különbözik a többitől, és kizárólag a helyi adottságok alapján határozható jól meg. A stratégiára pedig azért van nélkülözhetetlen szükség, mert az egyes szakágak, speciális problémák, városi területek, településrészek partikuláris nézőpontjaiból nem adódik spontán össze az az egész integrált helyi fejlesztési terv, aminek a készítése legalább a lehetőséget megteremti az érintett döntéshozók számára, hogy a város egésze és részei szempontjából jó döntést hozzanak.

Ilyen jellegű problémák valószínűleg nagyon sok helyen előfordulnak Romániában és Magyarországon egyaránt. Az tehát, hogy pontosan hol, milyen műszaki tartalommal, milyen pénzügyi paraméterekkel, milyen ütemezésben szükséges és lehetséges beavatkozni Baróton, vagy pl. a Barót közigazgatása alá tartozó másik öt település akármelyikén, vagy más hasonló nagyságú, de teljesen más, eltérő konkrét fizikai, társadalmi és gazdasági adottságú

morfológiájú városi szövetrel rendelkező városban, az teljesen különböző. Ahhoz, hogy ezeket a különböző beavatkozásokat stratégiai szinten előre lehessen vetíteni szükségesek az ITS-nek azok a tartalmi elemei, amelyek az SFT-nek nem képezik részét.

4. hipotézis: A stratégiai szintű településfejlesztési tervezésre vonatkozó romániai jogi szabályozás alapjaiban hasonló a magyarországihoz, így megvannak az alapok a Magyarországon sikerrel alkalmazott, Romániában kevésbé elterjedt, bevált európai megközelítések alkalmazásához.

Az értekezésem II., III., IV., V. és VI. pontjainak elemzései, valamint a hivatkozott magyarországi szakirodalomban és európai uniós közpolitikai iránymutatásokban, jogszabályokban foglaltak hipotézisem helyességét igazolják.

A két összehasonlított jogi szabályozás és azon alapuló településfejlesztési gyakorlat hasonlósága nyilvánvaló a fenti elemzéseimből, hipotéziseimből, és azok bizonyításában foglaltakból. Nyilvánvaló már elméleti megközelítésben abból a tényből is elméleti szinten, hogy mindkét ország az Európai Unió tagállama, amelynek nem csak közpolitikai iránymutatásai vonatkoznak rájuk ugyanúgy, hanem azok a kötelező jogszabályi előírások is, amelyek a strukturális alapok városfejlesztési célú önkormányzati felhasználásának szakmai, módszertani előfeltételeit határozzák meg, és integrált helyi fejlesztési stratégiák készítésének kötelezettségét állapítják meg ennek részeként, hiszen mindkét ország jelentős összegeket fordít európai uniós forrásaiból helyi fejlesztések finanszírozására. A hasonlóságot alátámasztja a jogi és elméleti háttér megtörtént elemzése mellett két részből álló esettanulmányom is, amiből kitűnik, hogy mindaz, ami konkrét előírásként szerepel a romániai szabályozásban, és ami megjelenik ennek keretei között a gyakorlatban, nagyon hasonló mind ahhoz, ami Magyarországon ugyanebben a tekintetben tapasztalható. Még maga az operatív szemlélet is meghatározó módon van jelen a romániai jogi szabályozásban – az elvek szintjén – Benedek József elemzésének megállapítása szerint. A különbség, ami az integrált helyi fejlesztési stratégiák értelme és lényege szempontjából nagyon jelentős, nem abból adódik, hogy a két szabályozás és gyakorlat nem egy töről fakadna, és nem lennének jelentős hasonlóságok közöttük, hanem abból, hogy az operatív településfejlesztés elméleti szinten jelen lévő megközelítésének európai módszertana és eszköztára – és ennek részeként a középtávú településfejlesztési terv stratégiai szintű műszaki-fizikai dimenziója – a romániai SFT-re vonatkozó konkrét jogi szabályozásban, és annak keretei között folyó gyakorlati településfejlesztési tervezési tevékenységben – már nem érvényesül, szemben a magyarországi

és a fejlett nyugat-európai, például franciaországi városfejlesztési tervezési gyakorlattal – amelynek ez a lényege.

Következtetésem lényegéként saját kutatásom eredményeként azt kell megállapítanom, hogy Barót városa nagyon komoly kihívásokkal néz szembe a társadalmi és gazdasági szempontból fenntartható fejlődés/urbanizáció terén, és ha másként is, mint a fejlettebb és nagyobb városok, a környezeti szempontból fenntartható fejlődés/urbanizáció terén is, mint ahogyan az körvonalazódik már a város önkormányzatának megbízásából készített SFT-ben is, amit ebben a tekintetben saját kutatásom megerősít. Saját kutatásom a hivatalos SFT-t aktualizálja, kiegészíti, pontosítja és finomítja bizonyos kérdések szempontjából, de nem cáfolja, és nem írja egészében felül, legfeljebb az általam tett módosító megállapítások tekintetében, amelyek azonban nem érintik az eredeti SFT 2015-ös megállapításainak helytállóságát.

5. ÚJ TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK

Az első és legfontosabb újszerű tudományos eredmény az, hogy készült egy átfogó interdiszciplináris összehasonlító elemzés elsőként a két ország urbanizációs történetében, amelyek alapján több további fontos tudományos eredményt tudunk beazonosítani. Megállapíthattuk, hogy Barót városa nagyon komoly kihívásokkal nézett szembe a társadalmi és gazdasági szempontból fenntartható fejlődés/urbanizáció terén, amelynek egy részét a sajátos magyarországi módszertan alkalmazása hozta felszínre. Ezek a következők:

1. Az integrált helyi fejlesztési stratégia elemzése során kimutattuk, hogy a romániai stratégia készítési előírásokat kiegészítve azzal a módszertannal, amely a magyar ITS módszertanának és középtávú stratégiai céljainak, valamint operatív városfejlesztési beavatkozásainak a helyi, baróti adottságokra és lehetőségekre adaptálva olyan új következtetéseket és stratégiai javaslatokat eredményezett, amelyeket a klasszikus romániai SFT (Stratégiai Fejlesztési Terv) alapján nem fogalmazódtak meg.

2. Bár a hivatalos SFT alapján is felszínre jött, hogy a város hátrányos gazdasági helyzete és viszonylag alacsony foglalkoztatottsága a korábbi szénbányászat teljes megszűnésére vezethető vissza. Az ITS módszertan alapján kiderült, hogy ennek a hátránynak a leküzdésében más akadályok, kihívások játszanak közre. Az egyik a korábbi bányász mentalitás, valamint az a tény, hogy a bányászok jelentős része más, akár távolabbi vidékről vándorolt be. Ez az állapot negatívan befolyásolta a helyi városi szövet, mint a fejlődés alapjának a megerősödését.

3. Bár az SFT kimutatta a baróti SWOT elemzések alapján, hogy a helyi lakosság jelentős erősségüknek tekintik a kulturális örökségüket, és erre büszkék is, a városvezetésnek a rendszerváltás után három évtizeddel sem sikerült a helyi kulturális és természeti örökséget turisztikailag értékesíteni, aminek okait a komplexebb elemzésre épülő ITS módszertannal sikerült beazonosítani és amelyek a meggyengült városi szövettel állnak összefüggésben.

4. A dolgozat egy másik tudományos eredménye, hogy Stoica – Tulla et al. (2020) által kidolgozott romániai kisváros tipológia második típusába sorolható Barót város, és a kutatásunk eredményei értelmében Barót helyzetére megfogalmazott fejlesztési következtetéseinek érvényességi köre kiterjeszhető a 20.000 fő alatti, jellemzően monoindusztriális, vagy periférikusan elhelyezkedő bányavárosokra Romániában.

5. A kutatás további új eredményének tekinthetjük a romániai periférikus kisváros operacionalizálását. Barót esetében a periférikus elhelyezkedés egyrészt azzal ragadható meg

empirikusan, hogy a vasúti összeköttetés, azaz a vasútállomás a szomszéd megyéhez (Brassó) tartozik, ezért saját vasútállomásként az erre vonatkozó fejlesztési lehetőségek korlátozottak. Másrészt, a közúti megközelíthetőség tekintetében a periferialitás úgy jelenik meg, hogy bármelyik más jelentősebb várostól több mint egy óras autó útra található, mivel a közutak állapota miatt. Például az 50 km távolságon Barót és Sepsiszentgyörgy (vagy Székelyudvarhely) között a busz személyszállítás közel másfél órát vesz igénybe, míg Magyarország jelentős részében, vagy egy átlagos nyugat-európai térségben ugyanez a távolság maximum 20-30 perc utazási időt igényel.

6. Ugyancsak az ITS módszertana tette lehetővé annak a kiderítését, hogy a város fejlődésének másik hátráltató tényezője a civil társadalom fejlettségi szintje, mivel a romániai SFT módszertana önálló fejezetként ennek az elemzését nem írja elő. A dolgozat önálló kutatása ebben a vonatkozásban azt is kimutatta, hogy a kedvezőtlen helyzet egyáltalán nem a civil szervezetek alacsony számából adódott, hanem abból, hogy a civil szervezeteknek nagyon gyenge az érdekérvényesítő képességük, ami újra alátámasztja a városi szövet megközelítés mód jelentőségét, mint a probléma egyik alapvető összetevőjét.

7. Összességében elmondható, hogy a magyarországi ITS használható a Barót és a Baróthoz hasonló léptékű és jellegű romániai kisvárosok esetében is a fenntartható urbanizáció tervezéséhez. A romániai SFT megalapozó vizsgálatként és stratégiai tervként beazonosítható részei csak szükséges, de nem elégséges tartalmi elemeket foglalnak magukba. A Lipcsei Charta alapján kialakított magyarországi és romániai településfejlesztési tervezési rendszer különbségének lényege, hogy a magyarországi módszertan továbbmegy a romániai módszernél, hisz nemcsak SWOT analízis révén definiál célokat (ami a romániai esetek 99%-ában történik) és a problémák megoldásának általános irányait, hanem konkrétan összehangolt akcióterületi és hálózati jellegű műszaki-, fizikai beavatkozásokra tesz javaslatot.

8. Vizsgálatunk értelmében a baróti szegénység mértéke jóval magasabb, mint ahogy a hivatalos statisztikák a szegénység mértékének kimutatását lehetővé tették. Ezáltal a különböző szociális segítségre rászorulóknak viszonylag kisebb aránya, például jelenleg a lakosság nagyon kevés része igényel fűtéstámogatást, ám ez nem azt jelenti, hogy az elszegényedés mértéke alacsony lenne. Sőt, mivel a jogosultságot a minimálbérhez kötötték, amelynek országos szintű folyamatos emelése miatt már nagyon sokan kikerülnek abból a körből, akik beadhatnának erre igénylést, ugyanis a fűtéspótlék szűrőkövetelményeként funkcionáló havi bér/1 fő átlagot nem emelték meg arányosan az országos minimálbér növekedésével.

9. Az ITS és az SFT összehasonlítása során az is felszínre került, hogy milyen humán erőforrás fejlesztési lehetőségek nyílnak a településen. Megállapítottuk, hogy a legalább

szakiskolát végzett fiatalok az új helyi kisipar valamely ágában találhatnának elfoglaltságot, növelve ezzel a helyben foglalkoztatottság igen alacsony szintjét. A felsőfokú diplomával rendelkezők helyet foglalhatnak a különböző újonnan induló vállalkozások adminisztratív és más felsőfokú végzettséget igénylő munkahelyein, a bányából kikerülő emberek pedig részt vehetnek a szénbánya rekultivációjában.

10. A kutatás és az összehasonlító módszertan értelmében javaslatot tettünk helyi társadalmi problémák megoldásának prioritizálására is. Mivel nem lehetséges az összes felmerülő társadalmi problémát párhuzamosan megoldani, mindenképpen szükséges a prioritások meghatározására, és javaslatunk szerint az első prioritás humán erőforrást rendelni az EU-s pályázatokhoz, viszont kulcsfontosságú, hogy ennek a humán erőforrásnak olyannak kell lennie, aki kimozdítja Barótot arról a holtpontról, ahol jelenleg van, mégpedig, hogy jelen pillanatig (2020. december) nem tudott EU-s támogatást szerezni a város. Ennek megoldására javasoljuk külső, szakértői munka bevonására, ami a helyi önkormányzati alkalmazotti jogviszonyban dolgozó munkáját koordinálná és kiegészítené a pályázat írás és erőforrás bevonás tekintetében.